

Předpláči se

Pro Prahu: celoročně 5
zl., půlletně 2 zl. 50 kr.,
čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
Pro venkov: celoročně
5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl.
80 kr., čtvrtletně 1 zl. 1'40
Jednotlivá čísla prodá-
vají se po 12 kr.
jednotlivé přílohy hud.
po 50 kr.,
Za inseráty se platí mimo
kolek pouze 2 kr. za řá-
dek drobného písma.

DALIBOR.

Časopis

Jen frankované listy
přijímají se.
Rukopisy redakci zaslané
nevracejí se.

Předplatné přijímá admi-
nistrace v č. 147-I.
(Karlova ulice.)

Dopisy týkající se redakce
buďtež zaslány franko
p. dru Ludevítovi Pro-
cházkovi do č. 9
v Ječné ulici.

věnovaný zájmům světské i církevní hudby a zpěváckých spolků českoslov., zároveň pak
organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každou sobotu.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památné dni hudební.

18. dubna	1825	† Frant. Lauska, sklad. — v Berlíně (nar. 1763 v Brně).
" "	1864	† Joz. Elzner, polský sklad. operní ve Varšavě.
" "	1865	Karel Stankovič, sklad. jihoslov. — ve Vídni.
19. "	1774	I. provoz. Glukovy „Ifigenie v Aulidě“ — v Paříži.
" "	1870	† Kamil Stamaty, sklad. a pian. — v Paříži.
29. "	1800	nar. Ondřej Lechardt, býv. rak. armádní kap. — v Aši.
" "	1804	† Joz. Matějka, znam. umělec na lesní roh — v Praze.
" "	1814	nar. Bohdan Doehler, sklad. a pian. — v Paříži.
" "	1869	† dr. K. Lceve, výt. sklad. písní i několika oratorií („Jan Hus“) — v Kielu.
21. "	1782	† Joz. Seeger, znam. varh. a kontrapunktista — v Praze (nar. v Řepíně.)
" "	1845	I. provoz. Auberovy zpěv. „La barcarole“ — v Paříži.
" "	1856	† Frant. Smolář, výt. pian.
22. "	1832	V. Vilém Würfel, sklad. a pian. — ve Vídni (nar. v Plaňanech r. 1781).
" "	1867	I. provoz. české zpěvohry „Švédové v Praze“ Jana Škraupa — v Praze.
23. "	1867	Památný den sv. Vojtěcha, apoštola a mučedníka slovanského jemuž se připisují mnohé velebné zpěvy církevní, na příkl. naše „Hospodine pomiluj ny,“ polská hymna „Boga Rodzica“ atd.
" "	1776	I. prov. Glukovy zpěv. „Alcesta“ — v Paříži.
" "	1841	I. prov. ouvertury „Hero a Leander“ Jul. Rietze — v Lipsku.
24. "	1801	I. prov. Haydnova oratoria „Čtvero počasí“ — ve Vídni.
" "	1808	I. koncert Hynka Mošelesa, znam. pian. — v Praze (narozen 1784 v Praze).
" "	1849	I. prov. Lortzingovy zpěv. „Undine“ — v Hamburku.

Václav Jan Tomášek.

Životopisný nástin.

„V Čechách, proslulých smyslem pro hudbu, panuje přece jenom více smysl pro řemeslnickou stránku umění. . . Možná, že by za změněných okolností tato vada zmizela; nyní však jsou Čechové skoro jenom co praktičtí hudebníci pozoruhodni.“ Tak psal o nás a našich uměleckých snahách známý německý spisovatel hudební Fr. Brendel v letech padesátých. Nelze upříti, že takovýto příkrý úsudek měl tehdy mnohem více práva a místa, než kdykoliv jindy; neboť těch několik značnějších produktivních sil, které hudební ruch v zemi naší dříve byly s jakýmsi úspěchem udržovaly a na mnoze i naproti cizině čestně zastupovaly, odumíralo již anebo docela již odumřelo, a onoho nového života, který souběžně s nejnovějším osvěžením národa českého teprve v letech še-

desátých nastal a od té doby navzdor všelikým překážkám, pro toho, kdo od samých základů budovati počíná, ovšem dvojnásobně citelným, již k mnohemu utěšenému výsledku jak v hudbě tak i v jiných oborech dospěl, tenkrát ještě nebylo: v letech padesátých chránili v skutečnosti skoro jenom virtuosové starou dobrou pověst našeho zpěvného národa v hudebním světě. Nemusíme se věru ostýchat, vysloviti podobné vyznání; či neničila tenkrát dusná atmosféra politická každinké poupě, z mladých haluzí našeho národního života nesměle vyrážející? Doba, v níž se čeští hudebníci mohli na dobro odevzdati širokému proudu kosmopolitickému a jenom příležitostně zde onde se vyskytující nádech nejkrotšího „bohemismu“ zúplna postačoval, aby byli považováni za hudebníky „české“, — doba ta již náležela odbyté, nenavratné minulosti a požadavkům doby moderní zase, která i umělecký ruch jenom v těsné spojitosti s celým ruchem politickým, společenským, národním činivá plodným a blahodárným, nebylo ještě možno vyhověti ani sebe skromnější měrou.

V řadě českých hudebníků starší doby, vynikajících co skuteční produktivní umělci valně nad pouhou řemeslnost povolání svého, patří časem mezi nejposlednější, významem však a váhou skladatelské činnosti zajisté mezi nejprvnější Václav Jan Tomášek — muž to, jehož nemalým zásluhám právě v těchto dnech dostalo se skvělého, vděčného uznání slavnostní upomínkou na jeho stoleté narozeniny a k němuž v této nejpráhodnější chvíli i na tomto místě obracíme zraky vlasteneckých přátel umění hudebního, předkládajíce jim ve stručném náčrtku vypsání jeho života.

Tomášek zemřel r. 1850. Úmrtí to možno považovati vším právem za jakýsi mezník zavírající starší dobu dějin naší produkce hudební; přidáme-li pak, že ačkoli Tomášek celou svou individualitou rozhodně ještě do oné starší doby náležel, přece jeho snažení a činnosti v nejednom ohledu již prozrazovalo podstatné

změny názorů uměleckých, připravujících vývoj hudby moderní a osvědčujících mocné účinkování své na mnoze také na těch, kteří jinak i na dále zůstávali v odporu nejenom naproti posledním důslednostem probouzejícího se směru, ale i naproti jeho prvním, rozhodnými úspěchy korunovaným činům, — pak naznačili jsme krátce stanovisko, s něhož bude nám pohlížeti na Tomáškovu postavení v dějinách našeho umění.

* * *

Václav Jan Tomášek narodil se dne 17. dubna r. 1774 ve Skutči (kraje Chrudímského). Otec jeho byl prostý, ale řádný, zkušený a pracovitý občan, jenž tkalcovstvím za krátko tak zámožným se stal, že mohl započítati výnosný obchod s plátnem. Ze 13 dětí zůstalo na živě toliko 6 synů, jichž nejmladším byl Václav. Tak četnou rodinou jakož i všelikými nepředvídanými a nezaviněnými nehodami v obchodu tenčil se ovšem blahobyt dosti citelně; přece však poskytováno dětem pečlivého vychování a vzdělání; nejstarší syn vysvěcen na kněze, dva jiní obrátili se po odbytých studiích filosofických k hospodářství.

Václavovo nadání hudební jevílo se již záhy způsobem utěšeným, tak že pečliví rodiče nemeškali, odevzdati ho v devátém roce, když se ve skutečské škole byl naučil číst, psát a počítat, dobrému učiteli přespólnímu.

Chrudímský ředitel kůru Wolt, již letitý to muž, měl tenkrát v okolí nejlepší pověst. Václav, jenž měl pěkný hlas altový, učil se u něho zpěvu i hře na housle, a to zajisté s úspěchem velmi patrným; neboť když se po dvou letech domů navrátil, vládnul zejména již tak obratnou koloraturou, že se svými trilky a pasážemi a svým hbitým čtením z listu stal v celém kraji netoliko předmětem všeobecného obdivu, nýbrž i silou, jejíž spoluúčinkování na kůru se při každé církevní slavnosti pilně vyhledávalo. V Chrudími arci byl Wolfem toliko v hudbě vyučován; než chlapec sám ze své vůle přičiňoval se, aby zároveň i literární vzdělání jeho nezůstalo docela ležeti ladem, a cvičil se ve čtení, psaní a počítání, kdykoli ve svátek nebo v neděli měl volnou chvíli.

Touze Václavově, aby se mohl také naučiti hře na klavír, vyhověl především nejstarší bratr, tehdy kaplan v blízkém Bojanově, jenž mu daroval malý pěkný nástroj, a pak i otec, jenž se rozhodnul, posílati ho ke skutečnému učiteli. Tento poslední však byl nehrubě šťastným paedagogem a byl by snad přispěl jenom k potlačení Václavovy chuti k dalšímu pěstování hudby, kdyby hochova láska k tomuto umění i jeho nevšední nadání nebyly vítězně překonávaly veškeré překážky a protivenství. Tomášek sám vypravuje *) o zajímavé metodě skutečského

*) Ve své obšírné autobiografii totiž, která uveřejněna jest v ročnících 1845—1850 Klarova almanahu „Libuša“. Životopis ten sahá bohužel jenom až do konce r. 1823, obsahuje však hojnost zajímavých drobných příspěvků ku seznání tehdejšího ruchu uměleckého — arci vedle leckterých malicherností — a jest, jak samo sebou se rozumí, hlavním pramenem pro každého životopisce.

mentora takto: „Otevřel můj klavír, který služka byla přinesla, a dal mi do ruky sonatu od Wagenseila řka: „Tys výborný altista, znáš tudíž i noty klíče altového i jejich ton; proto nepotřebuješ dělati nic jiného, než pamatovati na to, že hořejších pět linek je pro pravou ruku, t. j. pro diskant, a dolejších pět linek zase pro levou ruku určeno. Abys pokaždé našel noty diskantové, nemáš nic jiného na práci, než bráti každou notu altovou o pět tonů výš, a abys našel noty basové, mysleti si každou notu altovou o sedm tonů hloub. Jak se mají noty pravé ruky do not levé ruky rozdělit, to ti říká vždy platnost jednotlivých not. Ostatně, do jaké toniny jde sonata, to musíš co zpěvák vědět: teď buď pilný, abys, až přijdu domů, uměl první repetici.“ Zatím šel do hospody a navrátil se pak co znamenitý ctitel Bakcha, žádaje, abych se vykázal, jak jsem času toho použil. Podle jeho návodu nebylo mi možno, než naučiti se nanejvýš osm taktů. Jelikož neuměl jsem hráti dále, vzal mne za pačesy a zatahal mne dle svého receptu, quod satis est. První touto lekcí byl jsem stržen ze svého nového nebe. Hluboce zarmoucen ubíral jsem se domů s pevným úmyslem, neprozraditi to nikomu ani jedným slovíčkem. Následujícího dne šel jsem ke druhé lekci, která končila políčkem; avšak při třetí udeřil mne ostrím pravítkem tak na prsty, že jsem krvácel.“ Rány ty nemohl Václav arci již dále tajiti, otec dozvěděl se všechno a učinil konec páně učitelovým paedagogickým experimentům. Klavír byl zas domů přinesen a do tmavé komůrky uzavřen a chlapci, jenž prý „dost na tom má, když umí zpívat a na housle hrát“, vzata tím příležitost ku cvičení se ve hře na klavíru. Nezbyvalo mu tudíž nic jiného, než zahráti si někdy pokradmu za nepřítomnosti otcovy a shledávati si tony akordů jen tak dle sluchu. Jakýsi kamarád přinesl Václavovi několik sonat od Vaňhala a Wagenseila, vykládal mu za poskytnutou svačinu ochotně čeho bylo třeba vykládati, poněkud i číslice generalbasu a začátečník hmoždil se jimi skutečně tak dlouho, až je zmohl. Zároveň z nedostatku jiných not pokoušel se časem i o to, zahráti si na klavíru své vlastní myšlenky. Tak byla tedy zahájena klaviristická dráha Tomáškova.

Naučiv se pak od starého vojenského vysloužilce německy, měl Václav dle vůle otcovy ve školách pokračovati; hudba považována toliko co dobrý prostředek k usnadnění studií. I dán jest do Jihlavy, kdež se bylo místo altisty na kůru v klášteře Minoritů právě uprázdnilo. Přijímací zkoušku, těžkou totiž i velký objem hlasu vyžadující koloraturní arii od ředitele kůru a varhaníka fratera Donata, výborného to žáka Segertova, odbyl mladý Tomášek tak skvěle, že ihned byl přijat, ač ještě dvanáct jiných vokalistů se o místo to ucházelo, a že se stal miláčkem fratera Donata. Ten později, když Václav s rozhodným úspěchem byl navštěvoval školu normalní a čas se blížil, kde by byl měl vstoupiti do gymnasia, přímluvou svou docílil, že farář klášterní zavázal se, platiti za něho školní plat i sám přehlížeti jeho úlohy. I v latinských školách prospíval chlapec znamenitě.

na konci prvního ročníku poctěn byl co premiant čestným penízem.

Jakéhosi podnětu k zálibě na zpěvu dramatickém dostalo se Václavovi již tehdaž v Jihlavě. Byl sice před tím také již v domě otcovském sám zpíval v některých českých operetách Tučkových („Opilec“, „Selská rebelie“); avšak přestávalo se tenkrát na části hudební, tak že o scenickém provádění podobných skladeb neměl ani tušení. Nyní poskytnula mu v Jihlavě kočující divadelní společnost příležitost, viděti poprvé na jevišti herce zpívající zároveň a posuňkující, což dle vlastního vyznání činilo na něho nemalý dojem.

Než, časem znelíbilo se to Václavovi v moravském městě; nerozmýšlel se dlouho a psal r. 1790 po odbytých zkouškách svému bratrovi do Bojanova, že ztratil hlas a tudíž i svoje místo co vokalista, a za listem ihned sám se vydal na cestu. Přetvařováním při zpěvu udržoval bratra v tomto klamu a docílil tím, že konečně si ho vzal jiný bratr, Jakub, do Prahy, slibuje mu svou podporu. Od té doby stal se Jakub Václavovi druhým otcem; neboť otec sám byl se zvláště po smrti matčině (kterážto rána zastihla Václava již za jeho pobytu v Jihlavě) octnul v tak těsných poměrech, že mu na dále již ani sebe menší podpory poskytovat nemohl.

Tak byl konečně Václav Tomášek v Praze, po níž tak velice byl toužil, a kterou od okamžiku toho již neopouštěl, leč odcházeje na kratší toliko výlety.

(Pokračování.)

Několik praktických pokynutí o tvoření „krásného tonu“, o vokalisaci a o vyvinutí hlasu,

Sděluje J. P e c h.

(Pokračování.)

Při takto obezřetném, přirozeném postupu netřeba ani přílišně se obávat, že by hlas přirozené meze „rejstříků“ snadno násilně přestupoval; neboť volné tvoření otevřeného, skutečně „krásného“ tonu bude z počátku každému (buď si pouhému začátečníku neb třeba jinak dosti již pokročilému pěvci, kterýž by v obor náš spadající, dřívější chybnou methodou zaviněné vady opravovati se odhodlal) pouze v prostřední poloze každého rejstříku úplně snadným a čím blíže krajům jeho — zvláště pak v h r a n i č n ý c h t o n e c h — značně nesnadnějším. Určité ustanovení hranic rejstříků jest pak u začátečníků a u pěvců na stálé přestupování jich už příliš navyklých ovšem často dosti obtížným; dá se však i v takových případech ještě nejspíše docíliti, sestupujem-li (nejlépe chromaticky) od prostřední polohy rejstříku falsettového (tedy asi od $\overline{gis}$, $\overline{g}$, $\overline{fis}$, $\overline{f}$ u sopranů a altů, a od $\overline{gis}$, $\overline{g}$, $\overline{fis}$, $\overline{f}$ u tenorů a bassů) stále plným „otevřeným“ tonem: tu obyčejně hlas na přirozené mezi rejstříků do prsního tonu „přeskočí“,

poněvadž falsett rozšíření pod tuto mezi otevřeným tonem bez velkého cviku nesnese. („Krytým“ tonem možno falsett třeba až v oktavu pod přirozenou hranici jeho rozšířiti.)

Přirozená meze tato bývá obyčejně u pravých „altů“ asi na $\overline{cis-d}$ neb $\overline{d-es}$, u „mezzosopranů“ na $\overline{es-e}$ neb $\overline{e-f}$, a u „vysokých sopranů“ na $\overline{f-fis}$, neb $\overline{fis-g}$, velmi zřídka asi až na $\overline{g-as}$. U mužských hlasů („bassů“, „barytonů“ a „tenorů“) platí tentýž poměr asi o oktavu níže. Avšak o pravém rázu hlasu rozhoduje především zvláštní barvitosť („timbre“) zvuku jeho, poněvadž výminky od uvedeného vzorce nejsou do konce žádnou zvláštností; pouze tolik s určitostí lze tvrditi, že „alty“ i „bassy“ snáze ozývají a pohybují se v spodním, „soprany“ a „tenory“ pak v hořejším rejstříku hlasu prsního; „mezzosopranům“ a „barytonům“ obyčejně bývají oba rejstříky tyto v stejné míře přístupny.

Přirozená meze rejstříků posledně jmenovaných jeví se nápadněji, jak již podotknuto, toliko u pravých hlasů „altových“ a „bassových“ (asi na $\overline{e-f}$ a „ $\overline{e-f}$ “), méně nápadně u „mezzosopranů“ a barytonů“ (o něco výše), a nejméně obyčejně u „sopranů“ a „tenorů“; ač ani toto pravidlo nezůstává bez výminky.

Hluboké hlasy (zejména „alty“) libují sobě velmi zhusta v přepínání zvukného nejhlubšího rejstříku svého o kolik tonů výše, čímž ovšem ve zvláštních případech dosíci lze též zvláštního účinku, což však při cvičení jak vyvinutí tak vyrovnání hlasu velice jest na ujmu. Takovéto přepínané tony naznačují se cvičenému sluchu přes všechnu svou sílu jakousi prázdnotou, hrubostí a temnou, neurčitou vokalisací; i lze záhubnému užívání jich žáky bezpečně odnaučiti, pakli je nevyvinuté spodní pohraničné tony vyššího rejstříku prsního $\overline{a-g}$, $\overline{as-ges}$, neb $\overline{g-f}$) až do úplného vyrovnání jich s druhými pouze zcela lehkým dechem a s nejjasnější (nejveselejší) vokalisací zpívati necháme.

Podobně nutno s každým tonem zacházeti, který by z jakékoliv příčiny hned od počátku druhým v jakémkoliv ohledu ve úplně nerovnal.

Téměř všechny přirozené meze tyto lze pak ovšem dobře cvičeným pěvcům s úplně vyvinutými hlasy často ve velmi značné míře i s lehkostí přestoupiti *); avšak to lze pouze jim, a pouze výminečně: na každém začátečníku s hlasem nevyvinutým a nevyrovnaným mstí se všeliké předčasné odsakování od pravidla k výminkám neuprosně a kruté.

Než pak vlastní methodický postup cvičení — ovšem povšechnými jen rysy — v krátkosti ještě naznačím, musím opět připomenouti, že v některých věcech skoro nelze být ani dosti opatrným, aby předčasným odchýlením se od přirozeného vyvinování útlý, neustálený organ žákův nijaké pohromy neutrpěl.

*) Vždyť pak známo, že na př. od tenorů i od sopranistek žádá se co „koruna“ výkonů jejich „vysoké C“ ($\overline{c}$, $\overline{c}$), od basistů naproti tomu třeba až „hluboké C“, a že většina „velkých operních partií“ altových neb mezzosopranových vyznamenává se až nesmyslným objemem.

Tak zvláště ještě připomenouti musím, aby učitel žáky své vůbec nenutil k dlouhému vydržování dechu: z počátku necht' je zvyká jen dosti hlubokému a výdatnému, při tom však přece klidnému dýchání. Jak nastane zpívání „z not“, nastane též nutnost rozdělování dechu dle hudebních frazí neb aspoň dle rytmických motivů; a jakmile přistoupí i text, stane se tento ovšem zde přede vším rozhodujícím faktorem. Každá pravá „metoda“ vůbec stavět musí na pevných základech: kdo chce rychle a bezpečně pokračovat, necht' nemoří se nikdy tím, co naprosto ještě nejde, nýbrž na tom vždy ať všemožně dá si záležet, co skutečně může vyvést.

(Pokračování.)

Z ciziny a Rakouska.

** *Z Vídně. Slovanský Akademický spolek* slaví 50letou památku prvního vydání Kollárovy „Slávy dcery“ dne 25. dubna akademií v malém sále hudební jednoty za spoluúčinkování slovanského zpěv. spolku osobním řízením p. prof. Förchtgotta Tovačovského, paní Heleny Barkovičové a konc. mistra p. Otakara Kopeckého. Program ustanoven jest následovně: 1. Slavnostní ouvertura slož. A. Michna. 2. Proslov. 3. Slavnostní kantata. slož. A. Förchtgott. 4. a) Arie z opery „Ernani“ b) „Ti plaviš zoro“, předn. pí. Barkovičová. 5. Přednáška: „Slávy dcera“ a její básník. 6. Sbor „Ratna pjesma kosovska“, slož. J. Hendrych. 7. „Grand duo“ pro housle a klavír slož. F. Laub a V. Graf. Předn. p. Otakar Kopecký a ***. 8. Sbor: „Píseň jinochů“ slož. Förchtgott.

** *Z Vídně* (Pův. dopis.) Každoroční koncert ku prospěchu pensijního spolku zdejších profesorů na konservatoři trpěl povážlivou strakatostí ano i rezervaností programu. Dvě věty z Beethovenova septetu (1. věta a adagio v a-dur) tvořily začátek koncertu, první „scherzo“, konec, variace a poslední věta byly vynechány. Proč to? Hned vedle skvěl se Šubert s písněmi „Der stürmische Morgen“ a „Aufenthalt.“ Odtud se obrátil program k variacím pro klavír od Brahmsa, hned na ně následovaly t. z. etudy Paganiniho. Jak ale k těmto přiřaditi se mohla mdlá kololturní sopránová arie z většiny vybledlého „Davidde penitente“ od Mozarta, tu otázku svědomí necht' si každý inteligentní hudebník zodpoví sám. Skok odtud ke klavírní sonatě Haendlově v a-dur byl obrovský a v nejvyšší míře nelogický. Kdo ostatně by měl slovk omluvě smělého saltu z Haendla ke dvěma uherským tancům od Brahmsa-Joachima, patřil by k nejtrpělivějším, jako beránek tichým, hudebním zastancům „Themidy.“ Pak opět skákal program zpět ku Scarlattioho „capricím“ humorem oplývající, a zase ku předu k vážné fuze v d-dur pro klavír od Šeb. Bacha, by konečně — omega aequale alpha — poslední salto mortale druhu nejdůležitějšího udělal k zmíněnému scherzu od Beethovena. Zvláštní to pojmy o jednotě a rozmanitosti, není-li pravda? Úryvek ze septeta přivedli k úplné platnosti pánové Hellmesberger, prof. Thalman, Röver, Simandl, Otter, Kleincke a Krankenhagen. Obě písně Šubertovy přednesl mladý Staudigl. Brahmsova hra klavírní jest vždy závažná, jemně odstínovaná, barvitost orchestru nápodobující, a opět jednoduše krásná, vznešená, při tom uhlazená v nejvyšším stupni, bohužel ale nikdy vřelá a rozněcující. Na Rotterdamského koncertního mistra E. Wirtha by mohla být pražská škola a především mistr Mildner, kdyby posud žil, vším právem hrdí. Arii sopránovou zpívala pí. Wiltová. — Prof. Doora druhé

a třetí trio-soirée družily se důstojně k prvnímu. Program přinesl ze skladeb doby nové tria od Bargiela (d-dur op. 37.), Brahmsa (h-dur op. 8.) a Julia Zellnera (h-moll op. 11), pak fantasii pro klavír a housle od Fr. Šuberta (op. 59.), Beethovenovu poetickou sonatu pro klavír a cello v d-dur (op. 102), a konečně Beethovenovo trio v c-dur (op. 97). Bargiel a Brahms nepřestávají nikdy mluviti v největším pathosu. Od takového naladění, které vždy stejným zůstává, odvracíme však poznenáhlu víru, důvěru ilásku. Qui nimium probat, nil probat. Šubertova fantasie přináší nejvzácnější hudební skvosty vedle mnohých prázdných plév. K prvnějším patří krásné thema v a-moll pak čarovným kouzlem dýšící píseň: „Sei mir gegrüsst“ škoda jen, že obě themata nejsou dostatečně sebou protkaná a propracovaná. Lepšího stlumočení nemohlo se tomuto dílu dostat jako prof. Doorem a Wirthem. Nové trio od Zellnera svědčí o obratné, vypsané, v hudebním tvaro- i větosloví sběhlé ruce, jakož i o nemalém nadání, naladění trvalé vykouzliti. Beethovenovo trio předneseno bylo Doorem, Wirthem a Poppem tak, že věrnější a ideálnější interpretaci mysliti si nemohu. Předposlední kvartetní zábava pořádaná Hellmesbergrem měla na programu na prvním místě rukopisné dílo od Kässmaiera, houslisty a ředitele baletní hudby při zdejší dvorní opeře. Kässmaier je šťastným eklektikem, který mnoho a mnohé slyšel a četl, a to obratně, duchaplně, především pak rozmarně spracovati dovede. Jeho kvartetto (f-dur) zní veskrze bujaře a obsahuje mnoho poutavého, zvláště tam, kde přechází v obor rozmarný. Nejdariější z celého kvarteta jest zajisté věta poslední. Skladatel sotva kdy slyšel své dílo lépe stlumočené, jako tentokráte, zvláště inspirovanou falangou Hellmesbergrovou. V stejném duchu provedl tento šik elegicky znějícím, půvabem jakož i bolestnými povzdechy protkané, do světa humoru zasahající kvinteto pro klavír a šmyccové nástroje od Spohra v c-moll. Sl. Seydelova přednesla těžký klavírní part s obratnou technikou a s dobrým pojmutím. Spůsob, jakým Hellmesberger interpretuje Beethovenovo elegicky rozmarné kvartetto v e-moll (op. 59, čís. 2), jest s dostatek znám a plným právem všeobecně uznán. — Vídeňský akademický zpěv. spolek uspořádal velký symfonicky-orkestrální i vokální koncert ku prospěchu podniku Baireutského. Všechna úcta před programem, v jehož čele stkví se ouvertura k „Euryanté“ a již následuje lovecký sbor s průvodem rohů z téže opery, prorocství to budoucí epochy „Lohengrina“ a děl pozdějších, jenž dále obsahuje Lisztova „Tassa“, vzor to nejgeniálnější symfonicky-thematické práce, který si pak sopránovou arií z opery budoucnost věštící „Elene e Paride“ od Glucka cestu k Wagnerově vše časy naplňující kantátě: „das liebesmal der apostel“ razí, by konečně v orkestrální předejře a ve scéně „Liebestod“ z „Tristana a Isoldy“ svého zakončení dosáhl. Provedení programu bylo v nejvyšším stupni vzietné, nadšené, dokonalé. Celek dirigoval sbormistr akademického a Wagnerovského spolku p. Sucher, tentýž, jemuž dostalo se pro tak mladého hudebníka velmi čestné místo třetího kapelníka při dvorní opeře. Sucher jest hudebník ryzé krve ze školy novoněmecké. Spůsob jakým sbor i orchestr vede, jest stejně jasný, určitý a duchaplný v každém ohledu, on ovládá látku úplně jak v celku, tak až do nejmenších podrobností. Výsledky podobné, jakým tento byl, ctí stejně hudebního vůdce i jeho voj. Zmíním-li se konečně o psychologicky i dramaticky věrném výkonu pí. Dustmannové, dvorní pěvkyně, v Gluckově a Wagnerově scéně, pak o jemnocitném průvodu na varhanách L. A. Zellnera k Wagnerově kantátě, vyčerpali jsme vše, co by se o zdařilosti tohoto koncertu říci dalo. Cellista Hummer, žák prof. Rövera, hral ve svém koncertu mezi jiným Beethovenovu sonatu (op. 69 a-dur) s prof. Epsteinem, Šumannův koncert pro cello, a bravurní skladbu od Servaise volným plným a ohebným tonem i vytríbenou technikou. Bych se též o našem hudebním časopisectvu zmínil, připomínám, že jediný zdejší odborný list Zellnerův „Blätter für Musik“, po osmnáctiletém trvání z neznámých důvodů náhle zamikl. O na jeho místo nastoupivším hudebním časopise „Deutsche Musikzeitung“, který všedními přílohami Terpsichore věnovanými opatřen jest a Ziehrerem, riválem to Strausse, Fahrbacha a pod. redigován, lépe bude, když pomlčím. Dr. F. P. hr. Laurencin.

** Upozorňujeme naše pianisty na výtečné dílo „Tägliche Studien für Pianoforte von Karl Tausig“, dle téhož rukopisů sebrané, postupně seřaděné a návodem opatřené od H. Ehrlicha, jež právě již vyšlo v II. opraveném vydání nákladem M. Bahna v Berlíně. Studie tyto podávají nesmírně bohatý a na mnoze zcela nový materiál cvičební k zdokonalení techniky a zavedeny jsou již v četných konservatořích. (I. svaz. 1. tolu. 20 gr. II. svaz. 1. tolu. 10 gr.)

** *Mendlova hudebního konverzačního slovníku* vyšel právě sešit 35. a 36. obsahující články „Gesangsbuch — Graun“.

** Nové oratorium „Christus“ prof. Bedřicha Kiela provedeno bylo v Berlíně poprvé dne 4. t. — V hlavních partiích solových účinkovali p. Stockhausen (Christus) a pí. Amalie Joachimová, oba s dokonalostí mistrovskou. Dne 15. t. m. bylo dílo to, jež chválí se zejména pro důkladnost práce i poetický výraz, opakováno ve prospěch fondu postavení pomníku Šeb. Bachovi v Eisenachu.

** *Ve Florenci* provozována byla nová zpěvohra „L'idolo cinese“, kteráž jest dítkem čtyř skladatelů, mají totiž v ní podílu skladatelové Felici, Gialdini, Deschamps a Tacchinardi.

** *Robert Schab* vydává nákladem Arnošta Eulenburga v Lipsku sbírku ouvertur, aranžovaných pro piano, harmonium, housle a cello (ad lib.). Dosud vyšly ouvertury k „Egmontu“, k „Čarostřelci“, ke „Kouzelné flétně“, k „Don Juanu“, k „Ifigenii“ a k „Vodaři“. Jednotlivý sešit stojí 24—27 gr.

** *Z Kieva*. Zdejší ředitel ruské opery, p. Berger, jenž si získal nemalou zásluhu uvedením předních oper ruských na zdejší jeviště, engažoval pro letní sezonu v Oděse k personálu svému ještě petrohradské umělce sl. Raabovu (Moravanku), Krutikovu, Menšikovu a Leonovu, dále pp. Korsova, Orlova, Palečka atd. Hodlá mimo jiné vynikající opery ruské vypraviti Šerova operu „Vražja sila“ a Čajkovského novou operu „Oprycníky“.

** *Z Moskvy*. Nedávno v jedné z kvartletních produkcí ruské hudební jednoty poprvé provozováno bylo nové (druhé) smyčcové kvarteto (f—dur) P. Čajkovského s velmi dobrým a zcela zaslouženým úspěchem.

** Na dvorním divadle v Darmštatě provedena bude kantáta „Frithjof“ z pera hrab. Bedřicha Sayn-Witgensteina.

** *V Mexiku* nedávno zřízena byla konverzační hudební.

** *Ze Záhřebu*. (Pův. dop. 12. dubna). Plním tímto slib v posledním dopisu svém Vám daný. Konečně jsme poněkud vybědli z té neblahé krise, která již již by byla nás odsoudila k trapnému živoření. Obrat tak kýžený vyvolala u nás opera vlašské musy, dobře Pražanům známá opera Ricciho: „Kryšpín i kmotra“. Hned první představení vyvolalo u nás pravou bouři; v třetím představení, ve prospěch Vašeho krajana p. Nováka dosáhlo nadšení zdejšího obecenstva stupně nejvyššího. Byl to věru večír, jakéhož jsme dosud zde ještě nikdy nezažili. Sotva že opona vyšla vzhůru, strhl se pravý dešť kytic a věnců — a potlesk obecenstva s hromovým: „Živio Novák“ — nechtělo téměř ani umlknouti.

Dostalo se takto p. Novákovi skvělého zadostučinění za ústrky mu z jisté strany tak drze činěné. Zpíval tenkrát bezvadně s hrou až do nejmenších podrobností zrale promyšlenou. Ustavičné vyznamenávání, jakož i to očividné napnuté sledování výkonu p. beneficianta, ospravedlňuje do jista výrok můj, řeknu-li, že tímto večerem stal se miláčkem zdejšího obecenstva. Mimo slávu a všeliké jiné vyznamenání dostalo se mu i značného hmotného úspěchu, neboť nikdy ještě nebylo divadlo tak přeplněné jako v čestný večír p. Nováka. — Dne 20. b. m. uspořádá zpěvácký spolek „Kolo“ veřejný koncert, v kterémž paní Franková, zdatná pianistka a p. Milaković, zdejší rodák a žák pražské konservatoře, laskavě spoluúčinkovati přislíbili. Při příležitosti té budem také slyšeti „Husitskou“! „Spolek hudební“ chystá se právě k větší nějaké produkci a tak snad se nám opět vrátí zlaté — aneb aspoň lepší časy!

** *Z Petrohradu*. (Pův. dop.) V prvním koncertu carské hudební jednoty slyšeli jsme při přeplněném domě novinku zajímavou: novou (2.) symfonii Čajkovského, která již vloni se znamenitým úspěchem provedena byla v Moskvě. U nás přijata jest práce tato, beze všeho programu částečně z maloruských písní částečně z nových originalních temat spracovaná, se vši pochvalou a to právem. Svědčí o neobyčejném talentu skladatele, o jeho vkusu u volení formy, o dospělé technice jak v harmonisaci a v kontrapunktu, tak i v instrumentaci, kteráž všměs jest svěží a interesantní. První věta počíná široce založenou introdukcí již základem jest nápěv jedné písně národní. Základní thema následujícího allegra je málo originální, poněkud chromaticky přeslazené, následkem čehož pozdější temat toho spracování chromatikou příliš tu a tam postonává. Pěkné jsou některé motivy vedlejší a druhé thema, kteréž skladatel velmi účinně a dovedně se zpěvním motivem introdukce kontrapunkticky spojil. První věta končí kodou, kteráž ku opakování onoho motivu vede a znenáhla utichne. Druhá věta, nejlépe a vkusně instrumentovaná, jest skladba timbru marcialního, jejíž základní thema jest sice graciousní, ale poněkud na Auberu upomínající a vedlejší temat maloruská jedna píseň. Třetí část této nové symfonie, scherzo, mnoho má do sebe jemného a duchaplného a ač skladatel někde, na př. v triu, užil efektu laciného a příliš materiálního, totiž přímých úhozů smyčcem, naproti tomu opět v harmonisování všelikých stupnic jak diatonických, tak chromatických nemalou osvědčil zběhlost. Poslední věta jest založena opět na národní písní, kteréžto thema skladatel všemožným způsobem harmonisoval, rytmisoval a instrumentoval, a tím zdá se nám, že vůči nuznému obsahu a jádru tohoto temat jest věta ta poněkud dlouhá. Šťastnější jest druhé thema, ze samých bizarných synkop upředené, upadá ale tím v odpor s tematem hlavním, tak obyčejným a jednoduchým. Jako všude, tak i v této větě chváliti dlužno zvláštní plynost, kteráž působí, že nepozorujeme snad jakés roztaženosti neb nucenosti a že neváháme tvrditi, kterak tímto novým plodem Čajkovského literatura orkestrální nemálo jest obohacena. — Na to hrál pan Hartvigson Lisztův koncert z es—dur, při čemž interpret zvláštní čistotou techniky,

delikátnosti úhozu a vkusným frasováním nemalé pochvaly si získal. Mimo to hrál ještě dvě skladby Lisztovy a uherskou rhapsodii. Mezi tím řídil p. prof. Černý Gadeho kantátu pro sbor a orchestr, „Poselství jara“, skladbu něžnou a svěžím vzduchem jarním dýšící, a Šumanova ouvertura k dramatu „Nevěsta Messinská“ koncert zakončila.

Kronika zpěváckých spolků a hudebních jednot.

* * * *Jilemnický zpěv. spolek „Bramslav“* uspořádá za spoluúčinkování jednot „Víla“ a „Kolár“ dne 12. t. m. v místnostech divadelní akademii ve prospěch školní knihovny. Sdělujeme tuto program části hudební: 1. Ouvertura k operetě „Bádník a sedlák“ od Suppého, uprav. pro piano. 2. „Na přírodu“, mužský sbor od Em. Vašáka. 3. „Řekněte mi větrové“, sbor pro smíš. hlasy od Průchy. 4. Valčík z „Fausta“. Pro piano složil F. Burgmüller. 5. „Celoroční výživa“. Sol. zpěv od J. Bergmanna. 6. „Krásný sarafan“, smíš. sbor od K. Bendla. 7. Druhá kytice z národních písní slovanských od A. B. Tovačovského. 8. Ouvertura od Sokola.

* * * *Unhošťský zpěvácký spolek „Lípa“* odbýval dne 1. března b. r. v hostinci „na Obecnicí“ výroční valnou hromadu, kteráž za předsedu zvolila p. Ferd. Láblera, měšťana v Unhošti, za ředitele p. Frant. J. Pelze, učitele na obecných školách, za jednatele p. Jos. Vochoňku, taktéž učitele na obec. školách, za pokladníka p. J. Bauera, do výboru pp. Fr. Stádníka, J. Jelínka, St. Springlera, C. Láblera. Bývalý ředitel spolku, p. Fr. Spurný, zvolen jest jednohlasně za čestného člena a vysloveny jemu srdečné díky za mnohé zásluhy, jež si o dobro a zdar spolku minulá léta byl získal. — Nadíti se můžeme, že vedením nadaného a horlivého ředitele p. Fr. Pelze spolek náš na dále utěšeně prospívati bude.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* *Slavnost 100leté památky narozenin skladatele V. J. Tomáška* započala včera ráno o 10. hod. důstojným provedením téhož rekviem v chrámě P. Marie před Týnem, za velikého účastenství obecnstva. Solové partie výtečně provedli sl. z Ehrenbergu, sl. Hanušova, pp. Peták a Kinský. Ve sboru účinkovali četné dámy i mnozí pp. ochotníci. Řízení vedl p. Fr. Kaván. U oltáře celebroidal důstojný pan probošt Vyšehradský P. Václ. Štulc; pak zasazeny byly na domě č. 15 v Tomášské ulici, v kterémžž zvěčnělý žil a zemřel, pamětní desky, česká, věnovaná „Uměleckou Besedou“ a německá, věnována pány majiteli domu. Před odhalením a po odhalení pamětních desk zapěl četný sbor řízením p. Kavána přiměřené slavnostní zpěvy. Na dnešní den ustanovený slavnostní koncert vypadl skvěle i ponecháváme si o něm bližší zprávu pro příští číslo. Večír sejdou se účastníci slavnosti a někteří přátelé umění v malém sále měšťan-

ské besedy k pospolitě a přátelské zábavě, v nížto se co výkonní umělci pp. prof. Bennevic, prof. Hegenbart, kap. Smetana, J. Kaván, Šrámek, salonní oktět pěvecký a m. j. účastní.

* *Joz. Č. Drahlavský*, řed. kůru při hl. chrámu sv. Vavřince v Přerově, složil a vlastním nákladem vydal mši pro mužské hlasy na slova „Pospěšme Boha vzývat“, kterouž pro zajímavost i zbožný výraz její zvláště doporučujeme zpěváckým spolkům našim.

* *Z nové symfonie Ant. Dvořáka* (do d-moll) uslyšíme úryvek v slavnostním koncertu akademického spolku dne 26. května b. r. V tomže koncertu provedena bude Zd. Fibicha velká symfonická skladba „Záboj a Slavoj“ a téhož „Venkovská svatba“, rozkošná to scena, spracována ze samých národních písní svatebních. Mimo jmenované skladatele budou v programu tohoto koncertu ještě zastoupeni Bedř. Smetana svou předehrou k zpěvohře „Libuše“, Fr. Z. Skuherský novou fantazií orkestrální neb některou scenou z jeho nové zpěvohry „Jaroslav“ a K. Bendl dramatickou svou scenou „Umírající husita“.

* *Pamětní den narozenin Tomáškových* oslavil důstojným způsobem zpěvácký spolek „Krakonoš“ ve Vysokém pod Krkonošemi provedením Tomáškovy rekviem za spoluúčinkování četných přátel hudby. Večír uspořádána byla hudební zábava.

* *Z Unhoště.* (Pův. dop.) Dne 25. března b. r. uspořádal pěvecký odbor zdejší „obč. besedy“ řízením svého sbormistra, p. Frant. J. Pelze hudební produkci, při níž též mnohé dámy a někteří pánové z města a okolí ochotně byli spoluúčinkovali. — Program byl dosti bohatý a rozmanitý. Mimo Haydnova smyčcová kvarteta a smíšené sbory („Klučina“ od Al. Strebela, „Mila lunica“ uprav. od L. Procházky) byla tu novinka: „Idylla“, valčík pro dva soprány od Frant. J. Pelze, arie z Rossiniho „Lazebníka Sevillského“, valčík z Gounodova „Fausta“, některé solové partie pro housle (Ernst) a piano (Sutter) a písně pro jeden hlas. Provedení bylo vesměs přesné a svědčilo o pilných přípravných zkouškách. Hlučné pochvaly získal si sbormistrův valčík „Idylla“, jež s lahodnou něžností přednesly slč. Danešova a pí. Urbanová. Skladba tato musela býti opakována a skladatel byl hlučně volán. Roztomilými a vděkupnými zjevy byly nám též obě dámy v brilantním valčíku Markétky (pí. Urbanová) a v arii „Lazebníka Sevillského“ (slč. Danešova). Kdežto pí. Urbanová cbjemnou silou a lahodnou krásou svého hlasu obecnstvo takořka unesla, zalahodil líbezný hlásek slč. An. Danešovy tomuto tak, že slečnu bouřným tleskotem na jeviště zpět přinutilo, načež ještě něžněji zapěla naši národní: „Já mám holubičku“. Přednes obou dám byl bezvadný. Ernstovu „Elegii“ zahrál na housle p. J. B—ský mistrně a vkusně. Mnohé obtíže v Sutterově koncertní jedné skladbě pro piano překonala p. Urbanová pružnou a elegantní hrou takořka hravě. Při zábavě volné, kteráž po produkci následovala, předneseny některé mužské sbory (Bendlova „Pijácká“ ..) a některé písně pro jeden hlas („Bože muoj“ .. Bendlova „Pěvcova prosba“). Výsledek této hudební produkce byl překvapující a skvělý a slouží zajisté našemu obětovnému i horlivému sbor-

mistru, p. Fr. J. Pelzovi, jenž jest tvůrcem pěveckého odboru naší „Obč. besedy“, ku cti.

* Výtečný sochař náš p. Bohuslav Šnirch shotovil věrné poprsí mistra Tomáška, kteréž zvláště spolkovým našim síním sloužiti bude k nemalé ozdobě.

* *Julius Šulhof*, bývalý žák mistra Tomáška, zaslal slavnostnímu výboru pro uspořádání slavnosti Tomáškovy přátelský list, v němž lituje, že pro churavost nemůže se zúčastniti osobně slavnosti a oznamuje, že zároveň odesílá věnec vavřínový s prosbou, aby jím ozdobena byla socha nezapomenutelného jeho mistra.

* Kdo se chce přesvědčiti, jak neskonale drzým a nešikovným pérem se může psáti o nejnovějším díle Smetanově „Dvě vdovy“, v jehožto krásách se kochají veškeří vzdělaní hudebníci z tábora českého i německého, nechť si přečte nejnovější pamflet či „kritiku (!)“ o tomto díle v posledním čísle „Hud. listů“. Vzbuzovati to musí ostatně v celém národě českém jen homerický smích, když takové veličiny hudební, jako p. Pivoda, Böhm, Jirásek et cons. v málomocném svém vzteku se sápadají na nejprvnějšího našeho hudebníka a umělce. Nevědíť ani, že přispívají tím jen k větší jeho oslavě.

* *Koncerty*. Po tichém svatém témdnu velkonočním rozproudila se poznovu v síle věru úžasné řada koncertův obsahu vesměs závažného: dva koncerty manželův, pianistky pí. Menterové a čellisty p. Poppra, krajana našeho, a dva koncerty výtečného tenoristy dvorní opery vídeňské Gustava Waltera, taktéž krajana našeho, jsou hlavně předmětem dnešní rozpravy naší. Podotýkáme pouze, že těsně se k těmto jmenovaným koncertům řadí koncert pořádaný na oslavu stoletých jmenin starého mistra našeho Tomáška, den před tím (dne 17. t. m.) že provedeno bylo v Týnském chrámu řízením Fr. Kavana velké Tomáškovy rekvie, v neděli pak že ohlášeny jsou v tuže hodinu koncert pí. Moserové, primadony něm. divadla a koncert ve prospěch Priessnitzova českého pomníka v lázních Gräfenbergských, v němž účinkovati budou: oblíbená koncertní pěvkyně pí. Marta Procházková, slč. Strikova, pp. Benevic, Förster, Lev, Čech ml. Jiránek a pánové salonního okteta. Čím tišší byl počátek sezony koncertní, tím bouřněji zdá se dle všeho že skončí její finale.

Tenorista Walter vzbudil již ohlášeným programem svým všeobecný, neobyčejně živý interes: vždyť má převzácný cyklus Šubertových rozkošných písní „Spanilá mlynářka“ hlavně od prvního uvedení celku na podium koncertní slavným pěvcem J. Stockhausenem neobyčejnou přitažlivost na koncertní obecenstvo vůbec. U nás se zdarem rozhodným v loňské sezóně provedl cyklus ten v téže místnosti koncertní zdejší baritonista p. Šebesta za jemnocitného průvodu Zd. Fibicha a výsledkem příznivým pobádán zapěl nedávno tentýž cyklus i v Plzni a Budějovicích v českém jazyku. Obecenstvo, jež se v loňské „Mlynářce“ tak dobře bavilo, nechtělo i letošní pochoutku zanedbati i hrnulo se proudem v skrovné místnosti Konviktu tím spíše, jelikož ohlášení slibovalo ještě další novotu totiž spojovací deklamace slč. Olgy Precheisenovy. Upřímně řečeno, byly tyto deklamace zbytečným balastem, tížícím krásný ten hudebně zaokrouhlený a co takový

úplně uspokojující celek. K čemu potřebí jest tu vysvětlování pomocí suché prozy, pakliže nám slovo písně vše až dosti srozumitelně vypráví, k čemu to nepraktické a rozhodně nevkusné roztrhování krásného hudebního celku slovem deklamovaným? Vždyť známá to pravda, že deklamace slovní či zkrátka pouhá řeč zohyzduje vždy slovo zpívané — takovým smíšeninám nelze nikomu pochvaly vzdáti; a konečně jest celek sám o sobě dosti dlouhý k čemu unavovat obecenstvo zbytečným roztahováním celku? Ujišťujeme, že se kazí náhlou deklamací po odzpíváném odstavci úplně illuse i nálada celková a že mnohého jedině suché ty deklamace vypudily před ukončením celku ze sálu! Přednáška páně Walterova se celkem rozhodně líbila a obecenstvo rozjařené jej častěji vyvolalo; nám nelze souhlasiti s mnohými jednotlivostmi v pojmutí té či oné fráze jakož i zvláště v tom, že pěvec téměř celý cyklus odzpíval jen polovičním hlasem (mezza voce), což ovšem délkou času monotonně působiti muselo. Hlas jeho jest charakteru něžného, jest to vyslovený lyrický tenor, jenž vášnivější, energičtější barvy zvláště ve vyšší poloze není schopen, proto p. Walter též bezpochyby číslo 14. („lovce“), jež s rozhodnou energií musí býti přednešeno, vynechal, což ovšem schvalovati nelze, poněvadž se tím kontrastující elementy, Šubertem v cyklu tom na pravém místě postavené, jež právě největší živost a rozmanitost v lyrický ten celek přivádějí, na úkor krásného celku stírají.

Čís. 7. „Netrpělivost“ bylo poněkud přehnáno. Ostatně jevil p. Walter patrnou snahu po poetické interpretaci všech něžnějších míst krásného díla Šubertova a vynikal prospěšně nejen jasným frazirováním jednotlivých vět melodických, nýbrž i zřetelnou a rozumně pointovanou deklamací zpěvní. Zvláštní poklonu za výtečné, v pravdě mistrovské doprovázení na pianě činíme mladistvému pianistovi p. H. Riedlovi.

V druhém a posledním koncertu paní Žofie Menterové a p. D. Poppra byl opětě nával obecenstva neobyčejný, což svědčí zajisté o oblíbenosti i skvělé populárnosti jmen obou manželů-umělců. Bylo by zajisté zbytečno, abych v nadšených chválách vynášel vzácné přednosti obou uměleckých sil, podotýkám jedině, že se zdála být pí. Menterová jaksi indisponována a proto že bez vyššího nadšení tentokráte pouze „sehrála“ všechny své piecy, jmenovitě Chopinovu g-mol baladu, z které nešetrou poněkud rukou setřen byl všecken poetický pel oné divukrásné báje klavírní. Šubert-Tausigova skladba (pochod voj.) se poněkud lépe zdařila.

Rozhodně šťastnější večer měl p. Popper, jenž v čellové sonatě od Mendelssohna krásný rozvinul ton i techniku neomylnou; ostatně hrál menší věty od Boccheriniho, Chopina, Piattiho, Bacha a konečně „uherskou rhapsodii“ dle Liszta, k níž přidal na hlučné volání obecenstva svou velmi oblíbenou skladbu „Motýlkové“. Calkový charakter tonu jeho jest klidná elegance i čistota ušlechtilá; — ku vyššímu stupni skvělejší barvy, vroucnosti i úchvátne rozvášněnosti sotva se kdy vyšine. Dojem celého koncertu byl jaksi pestře rozdrobený na samé hudební drobký, jež nemohly ovšem pravého interesu uměleckého vzbuditi.

Druhý a poslední koncert vídeňského tenoristy

p. Waltera za spoluúčinkování skladatele i pianisty p. Heřm. Riedla, jakož i pp. Sitta a Wilferta vynikal neobyčejnou bohatostí i závažností programu. Koncert zahájilo ne právě často v městě našem slýchané Beethovenovo „trio“ D—dur op. 70, čís. 1; ostatně se v dalších solových piecích p. Riedl ukázal ve světle velmi příznivém co pianista, jenž vniknouti umí v samé jádro každé skladby a tlumočí ji z bohatého zdroje svého uměleckého nadšení. Nejzdařileji provedl čarokrásnou Šumanovu sonátu g—mol, op. 22., k této důstojně se řadily další výkony: dvě skladby Chopinovy a sice známý polonéz cis—mol, op. 26, čís. 1. a posthumní mazurka fis—dur. Pan Walter zavděčil se obecenstvu našemu hlavně tím, že ku přednášce své si zvolil vesměs skladatele mladší doby, Šumana, Brahmse, Goltermana, Liszta, Graedenera, Rubinsteina a Riedla, jehožto tři písne přijalo obecenstvo s neobyčejným nadšením. X

Česká zpěvohra. 16. dubna. „Bukovín“ romantická opera ve třech jednáních od Zdenka Fibicha. Jsme žádostivi, zda-li budou moci protivníci, již „ze zásady“ brojí proti nynější správě divadelní, mluvit ještě o jakési nečinnosti, o nedostatečné energičnosti atd., nyní, kde v úžasné krátké době jsou po sobě obecenstvu předvedeny dvě novinky skladatelův domácích, nyní, kde určena jest k nastudování pro letní sezonu opět celá řada novinek ponejvíce mistrů francouzských a nově vypravených oper našich mistrů. Tento týden jest v operním životě našem prvním provedením Fibichovy opery „Bukovín“ pamětihodným. Vystupuje tu před zrakoma divadelního obecenstva našeho v této době již i v širších kruzích z oboru písni i velkých skladeb orchestrálních velmi chvalně známá síla skladatelská a sice hned poprvé se štěstím rozhodným.

První tuto svou dramatickou práci dokončil Fibich již před pěti roky, tedy co jinoch dvacetiletý. Od té doby však rozvinula se mohutnost jeho tvůrčí a pokročil skladatelský jeho duch jak vidno zvláště z výtečných jeho prací orchestrálních v genu moderní „básně symfonické“ v takém stupni, že stanovisko, jaké co skladatel první své opery dříve zaujímal, považuje nyní za úplně překonané, kteroužto přísnou autokritiku u mladého mistra tím více musíme chváliti, poněvadž nám zárukou jistou jest, že v následujících svých dramatických plodech nám podá svěží tvůrčí jeho duch práce rozhodně hotové, dokonalé, vystavené na zdravých základech moderního dramatu hudebního. „Bukovín“ jest z větší části, hlavně v prvním a druhém jednání založen na starších formách školy romantické; v třetím však jednání pojednou se tu pozvedá bujný život dramatický na stupeň vznešenější, modernější, pravdivější a tím i úchvatnější. Zde mluví orchestr jazykem rozhodně moderním mezi tím co směr deklamační se rozvíjí v ústech pěvcův v kráse netušené. Příznačných motivů (Elišky a a zvláště uhlíře Žítka) jest zde šťastně použito: v první řadě tu vyniká markantní, pathetický motiv uhlíře-čaro-

děje, jenž proplítá se celou operou a slouží na rozhodných místech k hlubšímu porozumění děje. Poprvé objevuje se na konci prvního jednání, kde Eliška vyzývá nešťastně milující Dobku, aby sobě pomocí čarodějného uhlíře dobyla lásky Bukovína; v druhém jednání v jeskyni čaroděje slouží za basis celku, konečně v třetím jednání s hrůznou úchvatností ozve se co trestající spravedlnost v celém orchestru v onom rozhodném momentu, kde rozhněvaný Vojtěch (Dobčin otec) nad pikly zrádné Elišky se v bolestném roznicení vzchopí a ďábelskou tu ženu vyhání z hradu svého a vydává ji tak dobrovolně přísnému soudu čaroděje-uhlíře.

Obecenstvo přijalo operu tuto velmi příznivě; úspěch zevnější prvního provedení, o kteréž sobě zvláště p. kapelník Čech pilným, svědomitým i rychlým nastudováním nemalých zásluh, byl rozhodně skvělý. Již první arie Anežčina (slč. Sittova) se velmi líbila; nejvíce rozehřálo se obecenstvo v prvním jednání po úchvatném ensemblu a po démonickém velmi krásnou fakturou vynikajícím duetu mezi Dobkou a Eliškou. V druhém jednání našla scéna v jeskyni uhlířově příznivého ohlasu, po mohutně založeném a v pravdě grandiosním finale vypuklo obecenstvo v pravou bouři a volalo mimo solisty i skladatele, za nějž poděkoval se p. rež. Chvalovský. Totéž opakovalo se na konci posledního jednání. Mladistvý skladatel může býti spokojen s výsledkem první své dramatické práce; bude mu to zajisté nemalou pobídkou k brzhému dokončení nové opery, k níž slíbila mu text výtečná naše básnička Eliška Krásnohorská. Hudební část „Bukovína“ snese i přísnější měřítko kritické, což tím spíše musí každého pravým úžasem naplniti, kdo pováží, že skladatel počal svou operu psáti před dvacátým rokem svým, tedy v době, kde ku př. Wagner neměl ještě ani tušení, že by mohl býti někdy slavným skladatelem hudebním!

Litujeme jedině, že tak duchaplně tvořená hudba trpí jako obyčejně v operní literatuře naší špatným textem. Děj jest sice dosti zajímavý, však není využitkován k poutavějším, pestřejším situacím; vše jest psáno v obyčejné libretické šabloně, k tomu ještě v chatrném dialogu. Tím větší tedy přiřknouti musíme zásluhu části hudební, která přirozenou silou svou životní dovedla účinkovati na obecenstvo tak, že bylo více shovívavým i vůči největším slabostem libreta.

Budoucně přineseme podrobnější rozbor celku a promluvíme o jednotlivých, zajisté záslužných výkonech solistů i oblíbené beneficiantky slečny Hanušovy. x.

Listárna redakce.

P. J. Š. Srdečné díky. Upotřebíme příště.

☞ Ctěné odběratele „Dalibora“, kteří dosud neobnovili předplatné pro II. čtvrtletí, žádáme, aby laskavě co nejdříve tak učinili, aby další zasílání listu nemuselo býti přerušeno.
Admin. „Dalibora.“